

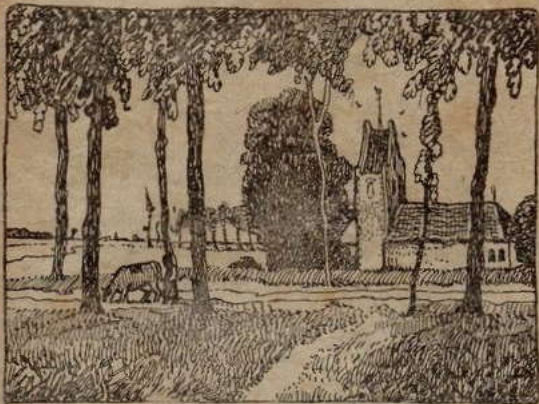
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

A. HANS

Nr. 51.

Derde druk.

Een lastig Geschenk

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Kontich

EEN LASTIG GESCHENK

(Tweede druk).

Mijnheer Daalman leefde tevreden met vrouw en kinderen. Hij was klerk op het kantoor van mijnheer Janssens in een drukke handelsstad. Hij verdiende genoeg om rond te komen, al moest moeder zuinig met het geld omgaan.

Mijnheer Daalman had een broer, die stuurman was op een stoomboot. Eens kwam hij van Rusland terug en hij bezocht zijn familie.

— Wel, Frits, zei hij tot Daalman, ik heb aan u gedacht, toen ik ginder in Rusland rondwandelde. Ik weet, dat gij nog al kouwelijk zijt. Maar dit zal u goed te pas komen, als het fel vriest...

En de zeeman overhandigde zijn broer een groot pak. Nieuwsgierig maakte Daalman het open. Er kwam een dikke pelsjas uit.

— Dank u wel! zei mijnheer Daalman verheugd.

En ook zijn vrouw was opgetogen en wilde, dat haar man dadelijk de jas zou aantrekken... om te zien hoe hij er mee stond.

— Ge lijkt wel een baron! beweerde ze toen.

De jas was wel wat kort, maar wie zou daarop durven spreken?

— Een echte pels, geen nagmaakte! hernam mevrouw Daalman.

— O, rommel kan ik hier ook koopen!... zei oom de stuurman. Als ik een pels meebreng uit Rusland, moet het natuurlijk echt zijn. Wel, Frits, ik hoop, dat ge veel plezier van de jas zult hebben!

Den volgenden morgen was het zacht weer. Het stond meer naar regen dan naar vorst. Mijnheer Daalman vond echter, dat het koud was... Hij wilde met zijn jas naar het kantoor gaan. Zoudt ge 't gelooven, het geschenk had eensklaps wat hoogmoed bij den anders toch nederigen klerk gewekt. En eveneens moeder leed aan hetzelfde gebrek.

— Ja, ja, 't is koud, zei ze, doe de nieuwe jas aan. Ge hebt ze er voor.

— Dat zeg ik ook!

— Uw broer heeft ze niet meegebracht, om ze in de kas te laten hangen.

— Neen, want dan kon hij ze in Rusland gelaten hebben...

— Natuurlijk! Doe gerust uw jas aan... dan zult ge geen kou vatten.

En mijnheer Daalman verliet, in het nieuwe kledingstuk gehuld, zijn woning. Hij voelde zich wat vreemd... 't is waar, maar dat liet hij niet

merken. Hij stapte over de straat, als had hij zijn heele leven een pelsjas gedragen. En waaraan hij nooit gedacht had, deed hij nu, hij bleef vóór een winkel staan, niet om naar de uitgestalde artikelen te kijken, maar om zich in een spiegel te beschouwen.

— Ik zie er deftig uit, mompelde hij.

En mijnheer Daalman meende, dat veel menschen hem met bewondering bekeken.

Daar naderde een stevige boer. Hij hield de handen in de zakken en stapte op zware klompen. Hij had een goedig gelaat.

't Was neef Loden, een familielid van Daalman. Hij zag den klerk en kwam op hem af.

— Dag, kozijn, zei hij, zoo luid, dat sommi voorbijgangers omkeken.

En mijnheer Daalman merkte, hoe een snullig fatje spottend lachte, omdat die dikke boer den mijnheer in de pelsjas gul de hand toestak.

Mijnheer Daalman kreeg nu en dan bezoek van neef Loden. Maar nu deed hij of hij de uitgestoken hand niet bemerkte. En haastig zei hij:

— Goeden dag... maar ik heb geen tijd... 't is al laat.

Daalman spoedde zich voort en liet den landman verbaasd staan.

— Neen, in mijn pelsjas kan ik niet gemeenzaam doen met neef Loden, dacht hij...

Maar in zijn hart kwam toch wat spijt op...

Wij hebben gezegd, dat het weer meer naar regen dan naar vorst leek. En daar vielen de eerste druppelen.

— O, wee, zei mijnheer Daalman, mijn jas! Ik kan ze niet laten nat worden...

Hij schuilde onder een poort en stapte op de tram. Dat was geen gewoonte... Trammen kost geld. Nu betaalde de vroeger zoo zuinige klerk vijf en twintig centiem. Het begon harder te regenen. Toen Daalman uitstapte, moest hij een lange zijstraat in, waardoor geen tram reed.

— Ik mag mijn jas niet laten bederven, dacht hij...

Maar wat dan...

Daar naderde een koets. Mijnheer Daalman zette vlug de tasch, die hij altijd meedroeg naar het kantoor, op den grond, en met gebiedend gebaar hief hij beide armen op.

Zoo was het deftig, meende hij. Hij moest nu

maar net doen, of hij dagelijks een rijtuig huurde.

De koets stopte.

— Zijt ge vrij? vroeg de klerk.

De koetsier nam beleefd den hoed af, en antwoordde:

— Ja, mijnheer. Waar wenscht ge heen te rijden?

— Deze straat, nummer 403...

— Dat is op 't einde...

De koetsier opende 't portier en sprak:

— Wilt ge maar instappen, mijnheer.

Daalman zat op de zachte kussens. Hij had het gevoel een voor-

naam man te zijn. Spoedig was hij aan het kantoor. De rit kostte twee frank... Maar de koetsier boog zoo diep, dat de passagier niet nalaten kon vijftig centiem fooi te geven. 't Was een dure morgen.

Eindelijk stapte onze vriend het kantoor binnen... De andere klerken keken verwonderd op...

— Mijnheer Daalman is per rijtuig gekomen. En hij heeft een pelsjas aan.

Dat nieuwsje deed snel de ronde. En de klerken bestormden hem met vragen:

— Hebt ge een erfenis getrokken?

— Of een groot lot gewonnen?

Zoo klonk het... Daalman gaf eerst geen antwoord. Hij wilde niet vertellen, dat de jas een geschenk was. Dat zou toch 't eenvoudigste geweest zijn en 't was de waarheid. Maar het duiveltje van den hoogmoed blies hem in 't hart.

— 't Is geen echte pels, zei een der klerken.

En nu stoof Daalman op.

— Wat, geen echte pels! riep hij nijdig...

— Ik denk, dat het namaak is...

— Namaak! Wat kent gij van pelswerk? vroeg hij kwaad. Maar och! ge gelooft me toch niet, want ge zijt jaloersch!

— Maak u zoo dik niet... ge zijt het al genoeg met die pels! spotte de ander.

— Wat gaat het u aan, of ik een pels draag of niet?

— Als men zoo'n jas bezit, is men gauw op zijn teenen getrapt...

't Werd bijna ruzie. Maar de kassier kwam uit zijn kamertje en gebod ieder aan 't werk te gaan.

Mijnheer Daalman was ontevreden. Hij hield niet van twist. En nu had hij gekibbeld. Ook bemerkte hij, dat sommige klerken spottend van hun lessenaar naar hem keken. En dat was nu door die jas. Maar och, men zou zich wel wennen aan het nieuwe kleedingstuk.

In den namiddag moest hij voor den patroon een boodschap doen in een naburige stad.

— Mijnheer Janssens kiest mij uit, omdat ik door mijn pelsjas een deftig voorkomen heb, dacht hij.

Toch viel het hem tegen dat de baas hem slechts voor de derde klas reisgeld verstrekke. Het regende niet meer en welgemoed begaf mijnheer Daalman zich naar het station. Hij schaamde zich dan toch een beetje, toen hij aan 't loket vroeg:

— Leuven, derde klas.

— Derde? herhaalde de bediende.

— Ja...

't Leek Daalman, of de man wat vreemd naar zijn pelsjas keek. Maar uit eigen zak tweede klas nemen... de ochtend was al duur genoeg geweest.

In den wagon zaten eenige soldaten. Een van hen opende het raampje, ondanks den guren wind. Het tochtte en vooral naar de zijde, waar Daalman zat.

— Vriend, wilt ge 't vensterke sluiten? vroeg de klerk.

— Waarom?

— Omdat het koud is!

— Met zulk een dikke jas... koud! Zijt ge dan van suiker! Ge moest eens soldaat zijn... 's Morgens vroeg op en in regen of wind op marsch! En we hebben geen pelsjas lijk gij!

— Ik wil, dat ge het venstertje toe doet, riep Daalman driftig.

— Willen, willen? Is de trein van u misschien? Ge hebt hier niet meer te vertellen dan wij!

— Ik begrijp niet, hoe iemand met zulk een schoonen frak in derde klas wil reizen, zei een der andere soldaten. Ge moest op de kussens zitten man.

— Zeker een geschenk van een baron, meende de eerste soldaat. Ze ziet er niet nieuw uit.

— En met die jas heeft hij ook de hoge streken overgenomen. Maar bij ons pakt dat niet. Ga in eerste klas!

— 't Is waar, ik hoor bij zulke botteriken niet thuis! snauwde Daalman driftig.

— Botteriken, botteriken... dat laat ik mij niet zeggen! verzekerde de eerste soldaat.

Hij stond nijdig op en gaf Daalman een klop boven op den hoed, die een geduchten deuk kreeg.

De klerk rees verontwaardigd op. Hij stak de vuist uit... Gelukkig kwam juist de treinwachter om de kaartjes na te zien.

— Wat is dat hier? vroeg hij. Niet vechten op den trein of ik zet er u beiden uit...

— Wat, ge zoudt mij uit den trein zetten! keef Daalman verontwaardigd.

— Wel, ge staat daar met uw vuist vóór het gezicht van dien soldaat.

— Maar gij onderzoekt niet wat er gebeurd is! Gij zijt onrechtvaardig!

— Wat belieft er u, mijnheer? Wat durft ge zeggen?

— Hij durft alles zeggen omdat hij van zijn baas een afgedragen jas gekregen heeft, hoonde de soldaat. Ge kunt wel zien, dat het ding voor een ander gemaakt is. De frak is een el te kort...

— Ik zal wel eens naar de hogere overheid gaan! beweerde Daalman tot den treinwachter. Gij laat mij beleedigen.

— Nu stel ik proces-verbaal op, hernam de ambtenaar. Ge beschuldigt mij van onrechtvaardigheid... ge vaart tegen me uit. Maar ik heb gezien dat gij met uw vuist tegen dien soldaat stond.

— Hij had me eerst geslagen.

— Ja, omdat hij ons voor botteriken verweet!

— Dat is zoo! stemden de anderen toe.

— Genoeg, genoeg! riep de treinwachter. We zullen dat zaakje te Leuven wel uitmaken. En houd u nu allemaal koest.

Daalman ging in een andere afdeeling. Het was een onaangename reis... En wat zou er nu nog verder volgen?

Een der soldaten duwde het deurtje tusschen

beide afdeelingen open en zei:

— Mijnheer de baron, als ge soms uw frak wilt verkoopen... vijf frank geef ik er wel voor.

De anderen lachten om de flauwe grap. Daalman had het verstand te zwijgen. Maar zijn humeur verbeterde niet.

Te Leuven moest hij met den soldaat bij een overste komen. Ieder deed zijn verhaal.

— Als ik mij hoor uitschelden, beginnen mijn handen te jeuken! zei de soldaat.

— Dan moet ge ze maar in uw zakken steken, merkte de overste op.

En tot Daalman zei hij:

— Mijnheer, uw kleeding doet u kennen als een welgesteld mensch. En gij zijt ook de oudste. Ge moest toch meer verstand toonen. Al die ruzie om een raampje.

— En een ziekte opdoen?

— Roep in zoo'n geval den treinwachter! Als ge scheldt, hebt ge altijd ongelijk.

Beiden moesten een boete betalen.

— Er dient orde te heerschen op de treinen, zei de overste nog.

Beschaamd ging Daalman heen. Hij verrichtte zijn boodschap. Toen hij terug reisde nam hij tweede klas... en betaalde drie frank uit zijn eigen beurs. Maar zou hij die buitengewone uitgaven kunnen volhouden?

Weer gevoelde hij zich een voornaam persoon.

Het was donker, toen hij in zijn woonplaats aankwam. Hij verliet het station. Een jonge heer keek hem scherp aan. Mijnheer Daalman bemerkte het en dacht:

— Die bewondert ook mijn pels. Het moet toch wel een kostbare jas zijn.

Maar de jonge heer volgde onzen vriend. En eensklaps stond hij vóór Daalman. Hij toonde een papiertje en zei:

— Ik ben van de geheime politie.

— Een detektief?

— Juist...

— En meent ge misschien dat ik mijn jas gestolen heb?

— Ik moet u aanhouden, hernam de jonge heer.

— Wat, mij aanhouden!

— Ge wordt beschuldigd een groote som geld verduisterd te hebben.

— Ik!

— 'k Heb hier een telegram.

En de geheime agent las het: «Verzoeken de aanhouding van den bankier Smit. Middelbare lengte,

gezet... maar let vooral op dit: Smit was op 't oogenblik van zijn vlucht gekleed in een pelsjas ».

— En gij houdt mij voor Smit! Ik heet Daalman en ben geen bankier, maar klerk op het kantoor van mijnheer Janssens. Ik ben een eerlijk man.

— Ja, dat zeggen de grootste dieven ook.

— En gij durft mij beschuldigen...

— Ge zegt mij in elk geval de waarheid niet, hernam de detektief. Ge beweert klerk te zijn?

— Ja zeker!

— En ge draagt zulk een kostbare jas, want dat is echt, kostbaar pels.

In zijn angst werd Daalman heel oprecht en hij vertelde, dat hij de jas gekregen had.

— Kom, kom, geen praatjes! zei de detektief. zulke jassen geeft men niet ten geschenke. Ik twijfel niet meer, dat gij de gevluchte bankier zijt. In elk geval moet ik u meeledigen.

De geheime agent wenkte een koetsier en tot Daalman zei hij:

— Ik hoop, dat ge u zeer gewillig zult toonen. Anders moet ik politie roepen... en dan zullen veel menschen toestroomen.

Toch waren er al lieden nieuwsgierig blijven staan.

— Dat is een geheime agent, zei iemand. En hij houdt een dief aan.

— Een dief! riep een ander. Ja. deugnieten

loopen soms ook wel als deftige heeren in een pelsjas rond.

De arme Daalman stapte nu maar vlug in, want hij was diep beschaamd. De koets reed heen en bleef vóór een politiebureel staan. De detektief leidde zijn gevangene binnen. De kommissaris ondervroeg Daalman. Hij had een portret van den bankier, die opgezocht werd. En nu bleek het, dat de detektief zich vergist had. Deze bood de klerk zijn verontschuldigen aan, maar slecht geluimd vertrok Daalman.

Moeder wachtte haar man met ongeduld.

— En wat zei men op het kantoor wel van uw jas? Is de jas niet warm? Gij hebt zeker geen kou geleden? Wat staat ge er goed mee!

Zoo begroette mevrouw haar man. En ze bewonderde hem weer. Maar Daalman zelf zei niet veel. Hij verzweeg maar al de onaangenaamheden van dezen dag.

— Er is een vreemd briefje gekomen van neef Loden, vertelde moeder dan.

Ze gaf het en Daalman las het:

Beste Kozijn,

't Is jammer dat gij vanochtend zoo haastig waart. Ik wilde u juist vertellen, dat ik eenige zakken winterappelen en aardappelen voor u ten geschenke had. We hebben immers een goed jaar ge-

had. Doch nu ik de gelegenheid niet had, er u over te spreken heb ik mijn knecht met de zakken maar naar de markt gestuurd, om ze te verkoopen.

Met vriendelijke groeten,

Neef Loden.

— Wat mag dat nu beteekenen? vroeg moeder.

— Wel, neef Loden kwam vanochtend op straat zoo ongemanierd op me af, dat ik me schaamde. Ik werd juist veel bekeken voor mijn schoone jas... Ik groette neef vlug en ging door...

— Och, 't is jammer van de appels en aardappelen... Maar ja, ge moet nu uw stand houden. En 't is flauw van Loden, dat hij het dadelijk zoo erg opneemt.

't Was een schadelijke dag geweest... vijf en twintig centiem tramgeld, twee frank vijftig voor de koets, vijf frank boete te Leuven, drie frank voor 't kaartje tweede klas... En dan 't verlies van appelen en aardappelen...

Daalman geraakte later in slaap dan anders. En 's morgens zou hij liever zijn jas thuis gelaten hebben, maar hij durfde niet tegenover zijn vrouw. Moeder, anders zoo zuinig, was toch waarlijk ook nog wat haar hoofd kwijt. Ze had den Zondagschen hoed van haar man gereed gezet en ook zijn beste laarzen. En dan lag daar een nieuw paar handschoenen.

— Dat alles hoort bij zoo'n jas, beweerde ze.

Zoo uitgedost verliet Daalman zijn huis. Op straat ontmoette hij een vriend.

— Zoo, zoo... naar een feest... een bruiloft of een vergadering? vroeg deze.

— Wel neen, ik ga naar mijn kantoor, antwoordde Daalman.

— Wat! Zoo piekfijn... En die jas... pels... echte pels?

— Zeker!

— Ja, ik zie het! Maar man, hebt ge een erferis gekregen of een lot getrokken?

Daalman lachte geheimzinnig. Hij hield de waarheid voor zich. De hoogmoed was hem weer de baas.

— Ge wilt de oorzaak van uw geluk verbergen, hernam de vriend. Nu, ik mag naar uw geheimen niet vragen. Ik wensch u proficiat!

En weg snelde de vriend om aan anderen te vertellen dat Daalman eensklaps rijk was geworden.

De klerk kwam weer op zijn bureel. De andere mannen zwegen, doch knipoogden tegen elkaar en lachten. Daalman merkte het wel, maar hield zich deftig. Dadelijk begaf hij zich naar zijn lesse-naar. Zijn boeken lagen niet meer op hun gewone plaats.

De kassier kwam bij hem en zei:

— De patroon heeft uw boeken gevraagd.

— Waarom?

— Hij wil ze nazien...

— O! hij vertrouwt me niet, omdat ik een pelsjas draag.

— Wel, vriend, ik verdien meer dan gij, maar ik kan zoo'n frak niet dragen en me ook niet in een koets naar 't bureel laten brengen.

— Dat zijn mijn zaken...

— 't Geld daarvoor moet van ergens komen... zoo denkt de patroon.

— En hij meent, dat ik bedrog heb gepleegd?

De patroon liet de boeken terug brengen, deze waren geheel in orde. Maar Daalman vond het voorval toch onplezierig.

Tegen den middag riep de heer Janssens Daalman bij zich.

— Een detektief heeft u gisteren aangehouden, zei hij. Een mijner kennissen zag het en vertelde het me zoo juist.

— 't Is waar, bekende de klerk.

— Maar waarom gebeurde dat?

Daalman verhaalde alles.

— 't Is toch onaangenaam, hernam de patroon. Ik heb niet gaarne, dat een mijner bedienden in aanraking komt met de politie.

Die opmerking was niet rechtvaardig. Men had Daalman immers geheel onschuldig aangehouden. En kregelig riep de klerk dan ook uit:

— Kan ik het helpen, dat zoo'n ezel een domme streek uithaalt!

— Wat beleefder in mijn kantoor.

— Maar ik verdien uw bestraffing niet.

— O, als ge hier niet naar uw zin zijt, ge weet waar de deur is, sprak de patroon.

Daalman verliet het kantoor. Goed, hij zou dan maar heen gaan. Hij liet zich niet behandelen als een klein kind.

Mistroostig doolde hij op straat rond. Hij had zich fier getoond. Maar hij was zijn betrekking kwijt. En hij moest toch het brood voor zijn gezin verdienen. Van die prachtige jas konden ze thuis niet eten. 't Zou niet gemakkelijk zijn een andere betrekking te vinden.

't Viel hem nu in dat mijnheer Janssens hem toch nog het loon van meer dan een halve maand te betalen had. En om dit te vragen keerde Daalman naar het bureel terug. De patroon had ook nagedacht. Hij voelde, dat hij onrechtvaardig geweest was. En oprecht bekende hij het aan zijn klerk. Alles kwam weer in orde, Daalman kon dus blijven.

Toen onze vriend naar huis ging, ontmoette hij weer een kennis. Die had het nieuws gehoord van de erfenis of het lot.

— Dag Daalman, zei hij... We zijn altijd beste kameraden geweest, hé?

— Ja, zeker...

— Daarom durf ik u nu wat vragen... Ik zit in moeilijkheden... voor een tijdje maar. Ik zou vijf

honderd frank noodig hebben. Ge zult me die wel eens leenen?

— Ik? Maar waarvan! Ge weet toch wel, dat we zuinig moeten leven om rond te komen...

— Och, toe... we zijn vrienden... en nu ge een erfenis hebt getrokken, zult ge mij toch niet in den steek laten.

— Maar ik heb geen erfenis getrokken!

— Een groot lot dan?

— Ook niet...

— En die jas! Maar ge wilt het niet zeggen. Dat had ik van u nooit gedacht. Ge wordt te fier voor uw oude kennissen.

— Ge houdt me voor den gek! snauwde Daalman en nijdig liep hij weg.

Wat verder hield een tweede kennis hem tegen.

— Van harte geluk gewenscht! riep deze. Ha, ge zijt nu een rijk man. Het groot lot... wel, ge gaat er al naar gekleed! Nu ge hebt gelijk!

Daalman mompelde een scheldwoord en stapte verder. Hij meende dat die menschen met hem den spot dreven. In die stemming kwam hij thuis.

— Maar man, wat is er toch! vroeg zijn vrouw. Er zijn wel dertig kaartjes gekomen...

— Kaartjes?...

— Ja, om ons geluk te wenschen.

— De menschen denken dat we rijk geworden zijn. 't Is al door die jas...

— Dan moet men ze heel schoon vinden! Nu

ik zeg het nog, ge lijkt juist een baron. Eigenlijk moesten we nu rijk zijn ook...

— Wees toch verstandig!

Mevrouw Daalman vond, dat haar man slecht gehumeurd was. De avond verliep niet plezierig.

's Nachts werd Daalman gewekt door zijn vrouw.

— Ik hoor leven in huis, zei deze. Ik geloof zeker, dat er dieven zijn...

Daalman schrok geweldig. Hij luisterde bevend. Maar nu bleef het stil.

— Toch heb ik wat gehoord, hield de vrouw vol.

— Dan ga ik zien...

— Pas toch op!

— Ge moet u vergissen...

Daalman zocht in de lade van de tafel een oud pistool. Er zat geen enkel kogel op. Toch nam de klerk het wapen mee...

Stil ging hij naar beneden.

En zijn vrouw had gelijk. Er was bezoek geweest. Het keukenvenster stond open. Men had niet veel gestolen... Moeder kwam ook kijken. Ze was doodsblijk.

— Uw pelsjas is ook weg! schreeuwde ze eensklaps.

En nu gebeurde er wat vreemds!

Daalman sprong vroolijk rond en lachte zoo luid hij kon.

— Zijt ge krankzinnig? riep zijn echtgenoot uit.

— Ze is weg, ze is weg! zoo gierde de klerk het uit.

Eindelijk bedaarde hij, en toen vertelde hij al de ongelukken, welke de pels over hem had uitgestort.

— En nu hebben de dieven gedacht dat ik rijk was, omdat ik zoo deftig gekleed ging... zeker hoorden ze ook van de erfenis... of het lot... en van die kaartjes. Wie weet, meenden ze dat ik toch het geld van den gevluchten bankier bezat... En ze hebben niets gevonden dan mijn jas... Nu ben ik weer gelukkig!

De Zondagsche hoed ging weer in de kas, met de handschoenen en de beste laarzen. Geen tram, geen rijtuig, geen tweede klas meer! Ook geen spotwoorden meer van de medeklerken, noch wantrouwen van den patroon. Geen aanhoudingen en geen vechtpartijen.

Alles verdween met de jas, en toen de pels het huis verliet, keerde het oude geluk weer terug!

Oom, de zeeman, had een lastig geschenk gebracht.

EINDE.

HET VROUWTJE VAN STAVOREN

Ik was op reis in Nederland en de stoomboot van Enkhuizen bracht me over het smalste gedeelte van de Zuiderzee naar Stavoren. Dit is een kleine stad in Friesland... Dicht bij Stavoren is Caasterland, waar in den oorlog 1914-1915 veel Belgische soldaten geïnterneerd waren.

Stavoren is nu klein, zei ik, maar zes tot zeven honderd jaar geleden was het een drukke plaats met een voorname haven. En evenals Brugge, Gent en Ieper behoorde het tot een machtigen handelsbond, de Hanze genaamd. Toen werd er te Stavoren veel geld verdiend.

Van op de boot zag ik nu het stadje opduiken, achter den Frieschen dijk:

— Ja, ja, dat is nu Stavoren, zei een reisgenoot tot mij. Ge zoudt het niet zeggen, dat er eens de koningen van Friesland woonden. Want Friesland is thans wel een provincie van Nederland, maar heel lang geleden was het een koninkrijk en had het zijn eigen vorsten. En Stavoren prijkte met prachtige gebouwen, groote kerken, kloosters, fraaie heerenhuizen, ruime magazijnen en drukke winkels. Men vertelt, dat vele inwo-

ners zóó rijk en zóó hoogmoedig waren, dat ze zilveren drempels of stoepen vóór hun woning legden en gouden kloppers op de deur aanbrachten. Luister naar een oud verhaal.

En mijn reisgenoot begon:

— Een weduwe te Stavoren was het hoogmoedigst van al. Zij woonde in een gebouw als een paleis. Ze droeg elke week een nieuw kleed en pronkte met edelgesteenten. Haar man had schatten verdiend. Toen hij stierf zette de weduwe den handel voort. Ze zond veel schepen uit naar de vreemde landen. Deze brachten allerlei waren en de vrouw verkocht die met groote winst. Zoo vermeerde ze voortdurend haar rijkdom.

Maar de weduwe was zeer onbarmhartig. Ze bespote de armen, die om een aalmoes vroegen. Aan niemand bood ze hulp. Ze toonde zich vreeselijk zelfzuchtig. En eigenlijk was ze nooit tevreden. Ze wilde altijd schoone dingen hebben, om meer te kunnen pralen en andere menschen door pracht en weelde te verblinden.

Eens moest er weer een van haar schippers vertrekken. Hij zou naar Vlaanderen varen.

— Hier is goud, zei de weduwe tot den zeeman. Breng mij nu 't kostbaarste mee, wat ge in Vlaanderen kunt koopen.

— Wat wenscht ge dan? vroeg de schipper.

— 't Is gelijk, als het maar 't kostbaarste is,

wat ge in Vlaanderen kunt ontdekken. En zorg, dat ik tevreden ben.

De schipper voer heen en kwam te Brugge aan, toen ook een drukke koopstad, nog voornamer dan Stavoren. En ge weet dat de Bruggelingen ook van pracht hielden.

Toen de koningin van Frankrijk, Johanna van Navarre, eens te Brugge haar intrede deed, wilde ze de inwoners door haar rijkdom overbluffen. Ze had zich prachtig gekleed. En op haar gewaad schitterden allerlei edelgesteenten. Maar op de Markt te Brugge zag ze nu de vrouwen en dochters der kooplieden en neringdoeners. Deze droegen nog veel schooner gewaden dan de Fransche koningin. En Johanna werd zoo nijdig dat ze tot haar hovelingen uitriep:

— Ik meende hier alleen koningin te zijn, en ik zie er wel drie honderd rond mij.

De Bruggelingen deden dat nu niet uit hoogmoed, maar om de trotsche vorstin een les te geven.

Johanna had de Vlamingen uitgescholden voor lomperiken en zelfs voor honden. En nu toonden de Bruggelingen eens, hoe rijk en welvarend Vlaanderen was.

In de winkels te Brugge lagen dus wel allerlei prachtige artikelen te koop. En hier had Lodewijk van Berkem zelfs de kunst uitgevonden om diamant te slijpen. De schipper van Stavoren zag al

die kostbaarheden. Er was keus genoeg. Maar wat moest hij nu voor zijn meesteres koopen? Zij begeerde het kostbaarste.

Zoo wandelend kwam de zeeman op de Korenmarkt. En daar zag hij Vlaamsche tarwe. Zulk een soort had hij nog nooit aanschouwd. Wat een korrel! En die kleur! Tarwe als goud. Maar toch veel kostbaarder. Goud strekt niet tot voedsel. Deze Vlaamsche tarwe zou heerlijk brood opleveren. En de schipper aarzelde niet meer. Gansch Stavoren zou zulk graan bewonderen!

De zeeman kocht dadelijk een lading vol. Ja, nu had hij wel het kostbaarste, wat Vlaanderen schenken kon. En tevreden voer hij naar Friesland.

Met ongeduld verwachtte de weduwe hem. Ze verlangde, om weer te kunnen pronken. Ze had hooren spreken van diamanten, zoo iets hoopte ze nu te krijgen.

De schipper kwam eindelijk aan haar woning kloppen.

— En wat hebt gij meegebracht? vroeg zijn meesteres.

— Een lading tarwe, vrouwe! klonk het antwoord.

— Tarwe! herhaalde de weduwe, en ze werd bleek van nijd. Tarwe, zegt ge...

— Tarwe, zooals in heel Friesland nooit werd gezien. Dik van korrel...

— Ellendeling, drijft gij den spot met mij! snauwde de weduwe hem toe. Heb ik u niet gezegd, dat ge me het kostbaarste, wat Vlaanderen schenken...

— Mevrouw, kostbaarder waar dan zulke tarwe, levert Vlaanderen niet op, verzekerde de zeeman.

— Wacht, ik ga mee aan boord.

— Ja, vrouwe, dan zult gij zelf kunnen oordeelen en het graan bewonderen.

— De weduwe vergezelde den schipper, en spottend keek ze naar de tarwe uit Vlaanderen

— Aan welke zijde hebt ge die ingeladen? vroeg ze.

— Aan bakboordzijde...

— Wel vaar dan buiten de haven en werp aan stuurboordzijde de gansche lading in zee! gebod de trotsche dame.

De schipper stond versteld.

— Vooruit, voer mijn bevel uit! klonk het schamper.

— Dat kostbaar graan in zee werpen.

— Ja, Ik eisch het... 't Is immers mijn lading en ik doe er mee, wat ik wil. Ik zal u toonen, hoe kostbaar ik uw vrachtje vind.

— O, vrouwe, er zijn in deze rijke stad ook armen. Laat mij dan de tarwe aan hen uitdeelen. Veel honger zal er mee worden gestild! smeekte de brave schipper.

Maar de weduwe lachte en riep:

— Armen onderhoud ik niet. Dat lediggangers honger lijden, wat raakt mij dat.

— Doch de zieken en ouden, vrouwe!

— Ge tart me! zoo viel ze den zeeman in de rede. Doe wat ik u zeg! De tarwe moet en zal in zee worden geworpen!

Met tranen in de oogen voer de schipper heen. Andere overmoedige handelaars, die alles hadden gehoord, gaven de weduwe gelijk. Zoo moest men dwazen lessen geven. En armen aalmoezen schenken, was ledigheid kweeken. Ja, dat durfden ze zeggen, daar op de kade van Stavoren.

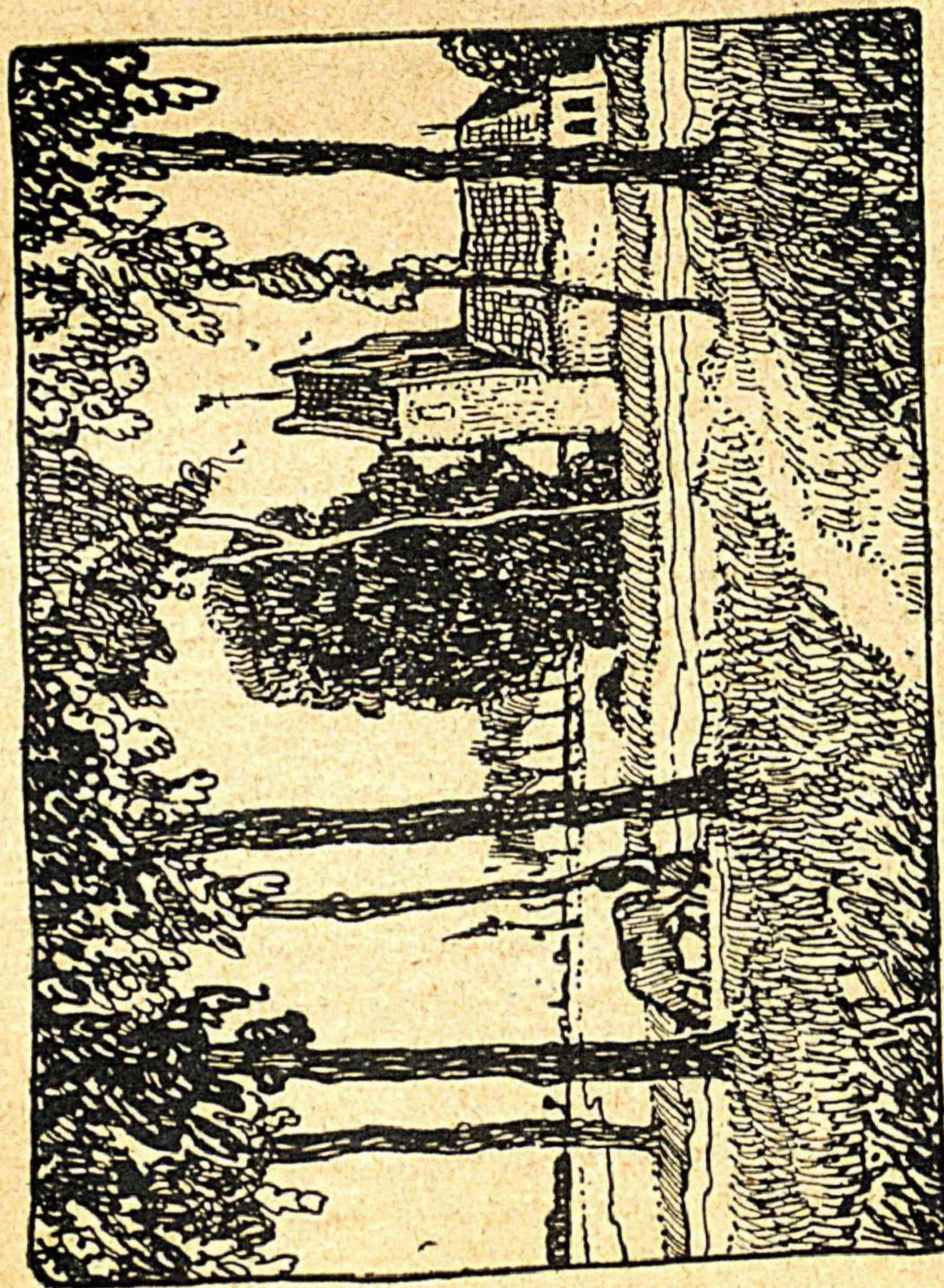
Maar een bejaarde vrouw trad voor de weduwe en haar vleiers. Ze was mager. De leende lag op haar tanig wezen. Om haar leden hing een oude, gelapte mantel.

— O, vrouwe, veel schatten hebt gij, zei de bedelares. En nu tart gij God, en die andere kooplieden om u heen. Die aan de armen geeft, leent den Heer. Gij vernietigt Gods kostbare gaven. En daarom zal het hoogmoedige Stavoren gestraft worden. En gij, vrouwe, wordt arm als ik...

— Arm! spotte de weduwe.

Ze nam een gouden ring van haar vinger en wierp die in het water.

— Als de zee mij dien ring teruggeeft, zal ik u gelooven, hoonde ze.

Een dorp in Friesland.

Maar de bedelares zei niets meer en ging heen. En daar buiten de haven werd de kostbare tarwe uit Vlaanderen, die zooveel hongerigen had kunnen voeden, in zee geschept...

— — — — —

Den volgenden dag was de dienstbode der weduwe naar de markt geweest om visch. Ze sneed deze open in de keuken. En in den buik van een der visschen vond ze een gouden ring. Verbaasd liep ze naar haar meesteres.

— O, vrouwe, zie wat ik uit een visch heb gehaald! sprak ze.

De weduwe verbleekte. Ze herkende haar gouden ring. De zee had dien terug geschonken. En nu moest de hoogmoedige, verdorven dame de voorspelling van de bedelares gelooven.

Welk een angst greep haar aan. De weduwe kon bijna niet meer eten of drinken. En 's nachts week de slaap van haar.

Eenige weken gingen voorbij. Op een nacht brak een hevig storm los. De zee beukte de dijken en brak ze. Het water stroomde over het land en in de stad. En water en wind hebben zulk een macht. Veel huizen stortten in. De rijke weduwe moest uit het hare vluchten. De muren wankelden. In een bootje voer ze naar de armoedige

woning der ouders van haar meid. 's Morgens lag haar woning in puin. En er was veel verwoest in Stavoren.

— Maar ik zal een nog veel schooner huis bouwen, zei de dame.

Ze had immers veel schepen op zee. Maar nu en dan kwamen er matrozen in Friesland aan. Ze waren de schepelingen der weduwe. Ze hadden hun leven kunnen redden, doch de vaartuigen waren met hun lading vergaan.

De voorspelling der bedelares werd bewaarheid. De trotsche dame was nu doodarm... En ze moest zelf haar brood bedelen, zij, die de kostbare Vlaamsche tarwe, Gods heerlijkste gave, zoo had verspild.

Waar het graan in zee was gestort, ontstond nadien een zandbank. Deze versperde den weg naar de haven. De schepen konden Stavoren maar hinderlijk bereiken en kozen liever een veiliger plaats. Stavoren verviel tot een gering, doodsch stadje...

Zoo vertelde op de boot mijn reisgenoot. En hij wees een grauwe plek en zei:

— Dat is de bank, het Vrouwezand. Er groeien aren op, maar ze zijn ledig.

— De aren der Vlaamsche tarwe? vroeg ik.

— Och, dat vertelt men. 't Is eigenlijk een soort helm. Maar in het verhaal zit toch een gewichtige les.

— Dat is waar... Hoogmoed komt voor den val.

— Daar, ook in zee, heeft men dikwijls grondvesten van oude gebouwen gezien, overblijfsels van 't voormalige Stavoren, dat door overstroomingen vernield werd.

Ik keek naar die plaats en dacht aan de vergankelijkheid van de wereld. Zoo zonk in ons Vlaanderen, ook een oud Heis of Koudekerke, een oud Blankenberge, een oud Wenduyne en Oostende weg. Eveneens Brugge verloor zijn bloei. En Damme, en Ieper... en Mechelen.

De boot liep de tegenwoordige kleine haven van Stavoren binnen. Ik stapte aan wal, en bevond me nu in Friesland, met zijn oude stadjes en veel eigenaardige dorpen.